

EKVILIBRIUM

APOR VILMOS KATOLIKUS FŐISKOLA, PESTERZSÉBET

ÉPÍTÉSZEK ARCHITECTS: JAHODA RÓBERT, PÁRICSY ZOLTÁN

SZÖVEG TEXT: KATONA VILMOS

FOTÓK PHOTOS: DANYI BALÁZS

A váci Apor Vilmos Katolikus Főiskola fővárosi kampusza Pesterzsébeten áll, névleg a Török Flóris utcában, de településszerkezetiileg a Magyarok Nagyműveltségű tere. Az épület a tér északkeleti oldalának legmeghatározóbb eleme és egyetlen középülete a szemközti katolikus templomtól kívül. Utóbbi Diebold Hermann terve, és korának megfelelően művészi, mint Pesterzsébet ezen részének népművésze illő neve – Pacsirtatelep –, noha a városrész derékszögű úthálózatában, sablonos házaiban nincs semmi jellegzetes.

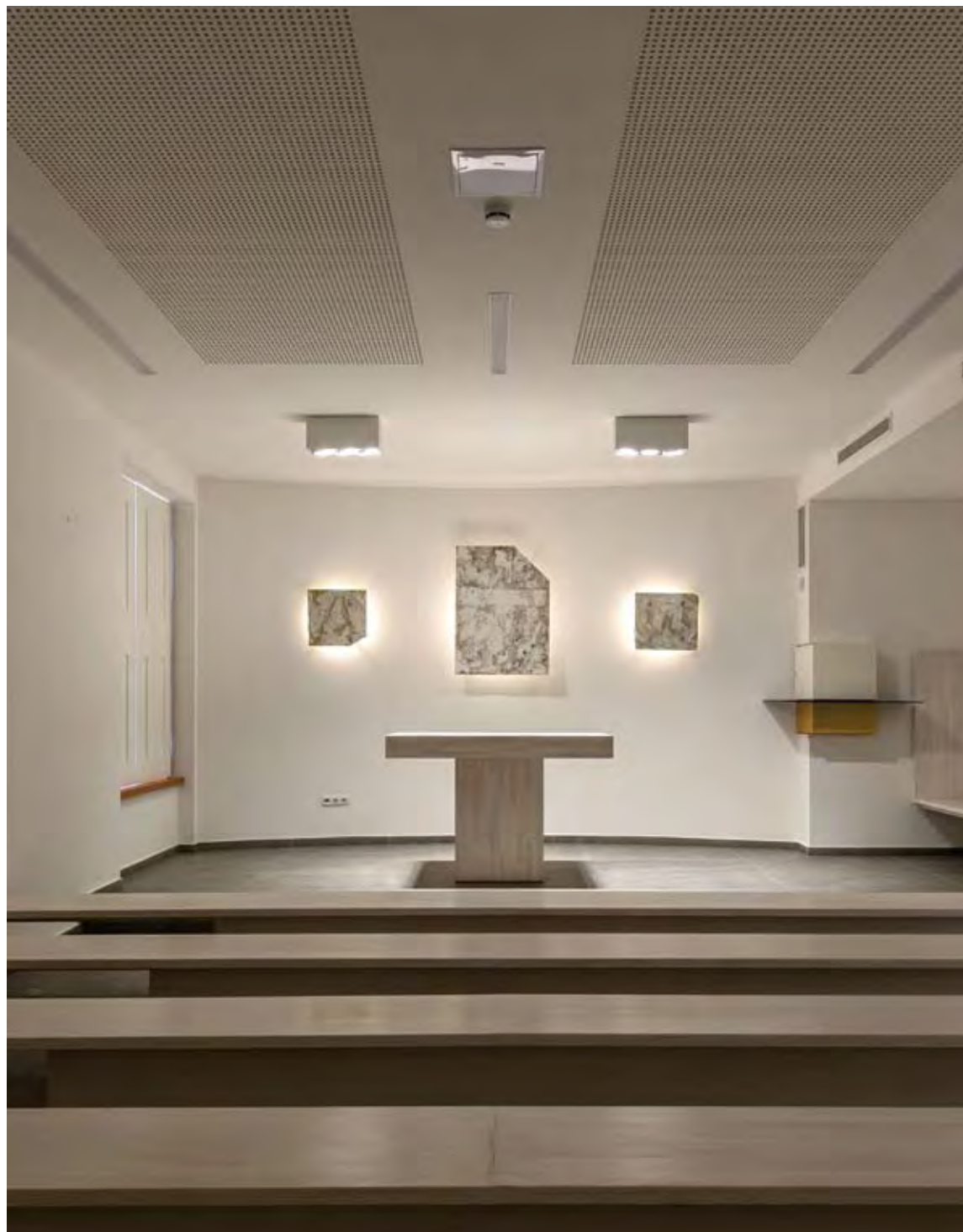
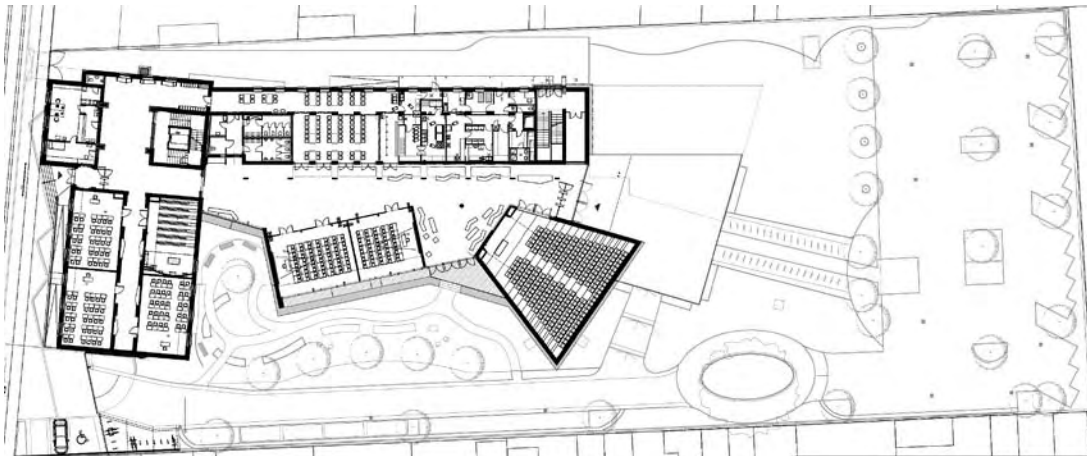
A főiskola elődje egy általános iskola volt, amelyet az 1920-as, majd az 1950-es évek végén építettek, és 1993 nyaráig üzemelt. A ház azóta üresen állt, mígnem 2014-ben az ingatlan megvásárolta az Apor Vilmos Katolikus Főiskola. Az új tulajdonos nagyívű elképzelései egy messzi vidékről épp itt értek földet. Az intézmény kiegészült egy professzori szállással és egy kollégium-

mal, az oktatótermeken kívül pedig adminisztrációs helyiségek, étkezők és egy kápolna is helyet kapott itt. Mindezeket egy látványos földszinti aula szervezi egységbe, amely közlekedési és összekötő feladatán túl az épület legfontosabb közösségi tere.

Az igénylista teljesítésekor a tervezőknek újra kellett fogalmazniuk a meglévő épület működési és használati elveit. Hamar kiderült, hogy a kampusz más léptékű és rangú lesz, mint elődje, ehhez pedig arányos építészeti megoldást kellett találni. A tervezett főiskolában egyszerre jelenik meg a múlt és a jelen, részint az örökített épülettömb, részint a helyszínen talált emlékek átértelmezésével. A sok megkövetelt funkció, a régi és az új kollázsa mégsem szaggatta darabokra a víziót. Ellenkezőleg: a heterogén épület egészségesen egyszerű és érthető maradt, ami a tervezők szabad felfogású térkomponálásának, konstruktív észjárásának és elmélyült szerkezeti ismereteinek köszönhető.

A szimfonikus épület tömegkompozícióként is könnyen dekódolható. Az eredetileg U alakú ház három épületszárnyából egyet elbontottak, csak az utcai tömb és az összekötő gerinc maradt meg, utóbbi szélén jelentősen kibővítve. A hátsó kerthez legközelebbi harmadik elem helyére autonóm tömeg került, amely a nagylőelő terét foglalja magában. A gerinc mentén valósult meg a ház legfontosabb térprogramja, az aula, ez meghatározó tengelye, találkozhelye és egyben identitásadó központja a főiskolának. Itt lehet eljutni a bejáratától az auditoriumig, és innen nyílnak kétoldalt a közösségi élet szempontjából is jelentős étkezők. Ezek nem zárt termek, inkább a tengely oldalirányú

GENERAL TERVEZÉS // GENERAL DESIGN:
JAHODA ÉS PÁRICSY ÉPÍTÉSZIRODA KFT.
 FELELŐS ÉPÍTÉSZ TERVEZŐK // LEADING ARCHITECTS:
JAHODA RÓBERT, PÁRICSY ZOLTÁN
 TÁRSZERVEZŐK // FELLOW DESIGNERS:
WITTINGER GYÖZÖ, ZWICKL TERÉZ
 ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSAK // FELLOW ARCHITECTS:
**REDEY ESZTER, FAI ZSUZSANNA,
 CSIBI ZOLTÁN**
 BELSŐÉPÍTÉSZET // INTERIORS:
JAHODA MÁRTON – JAAD KFT
 KÁPOLNA BELSŐÉPÍTÉSZETE // CHAPEL INTERIOR:
**JAHODA RÓBERT, PÁRICSY ZOLTÁN,
 JAHODA MÁRTON**
 KÁPOLNA KÉPZŐMŰVÉSZETI ALKOTÁSAI //
 ARTWORKS IN THE CHAPEL:
**TÖLG-MOLNÁR ZOLTÁN DLA MUN-
 KÁCSY-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ**
 STATIKA // FRAMEWORK:
**ZOLTÁN KATALIN, PETRILLA ZSOLT
 – S&Z ÉPÍTŐ BT., ARTPENNA STÚDIO KFT.**
 ÉPÜLETGÉPÉSZET // HVAC:
**HUCKER CSABA – HÉT TERVEZŐIRO-
 DA KFT.**
 ÉPÜLETVILLAMOSSÁG // ELECTRICAL ENGINEERING:
**BEHARKA ZSOLT, HEGEDŰS PÉTER
 – EBC MŰSZAKI SZOLGÁLTATÓ KFT.**
 ÉPÜLETSZERKEZETEK // STRUCTURE:
**REISCH RICHÁRD, SÁRÓ ÁGNES
 – FRT RASZTER KFT.**
 KÖZMŰVEK // PUBLIC UTILITIES:
**VÖLGYI EDINA, SULYOK ISTVÁN
 – KRISTÁLY KFT.**
 AKUSZTIKA // ACOUSTICS:
**MESTERHÁZY BEÁTA – TOMA MÉR-
 NŐKI ÉS SZOLGÁLTATÓ BT.**
 TŰZVÉDELMELEM // FIRE PROTECTION:
**DR. TAKÁCS LAJOS, KOVÁCS KATALIN
 – TAKÁCS-TETRA KFT.**
 TÁJÉPÍTÉSZET // LANDSCAPE:
**SZÜCS GÁBOR, CSONKA ZSÓFIA
 – SZILSZAKÁLL KFT.**
 KÖZLEKEDÉS // TRAFFIC:
BECSÁK PÉTER – TERRAQUA KFT.
 AKADÁLYMENTESÍTÉS // ACCESSIBILITY:
**PANDULA ANDRÁS – ÉPÍTETT KÖR-
 NYEZETÉRT ALAPÍTVÁNY**
 FELVONÓ // ELEVATOR:
PÖLÖSKEI TAMÁS – MAKROLIAN KFT
 KÖRNYEZETVÉDELMELEM // ENVIRONMENT:
BÉRCZI GÁBOR – NOVUM KKT.
 KÖNYVTECHNOLÓGIA // KITCHEN TECHNOLOGY:
FRAKNÓI BÉLA
 BIZTONSÁG, EGÉRSÉGVÉDELMELEM:
**KECSMARIK ANDRÁS
 – FUTAMIDŐ 96 BT.**
 LÁTVÁNYBETON ELŐREGYÁRTÁS // PRE-FABRICATED CONCRETE
**KOVÁCS GÁBOR
 – CONCRETE BY GIACOTTI**
 BERUHÁZÓ // CLIENT:
**APOR VILMOS KATOLIKUS FŐISKOLA.
 LIBOR JÓZSEFNÉ DR.PHD REKTOR
 KUCSERA IMRE GAZDASÁGI IGAZ-
 GATÓ
 BACSA TAMÁS MŰSZAKI IGAZGATÓ**
 BONYOLÍTÓ // PROJECT MANAGEMENT:
**ÉRTEKPEDAGÓGIA KFT.
 KAMOCSA GÁBOR ÜGYVEZETŐ
 IGAZGATÓ**
 GENERALKIVITELEZŐ // MAIN CONTRACTOR:
**FERROÉP ZRT.-ÁHÁZ KFT.
 KONZORCIUM
 NEMESI PÁL VEZÉRIGAZGATÓ,
 ÁGOSTHÁZY IMRE ÜGYVEZETŐ**

bővítvényeként értelmezhetők, ráadásul rendezvények alkalmával összenyithatóak az aulával.

A lazán szervezett belső térszövet egy dinamikusan elnyújtott városi köztér benyomását kelti, aminek titka a felszabadított alaprajzon kívül a térerányokban keresendő. Jól illik ehhez az egykori középszárny megőrzött homlokzata, melyet dilatáció választ el a bővítvénytől. E fedett részen át fény tör be a térbelsőbe, jelképes határvonalat képezve régi és új épületszárny között. A szimbólumot a belső homlokzat lapis lazuli (másként: Mária-kék) színe tovább gazdagítja, finom utalásként a hely katolikus önazonosságára.

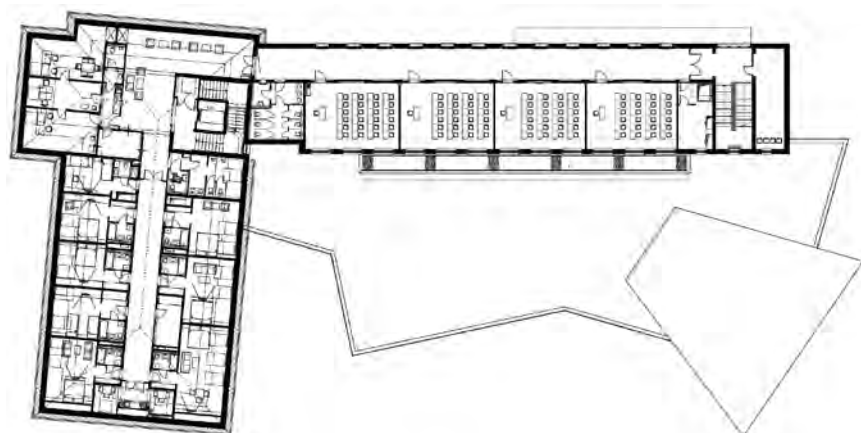
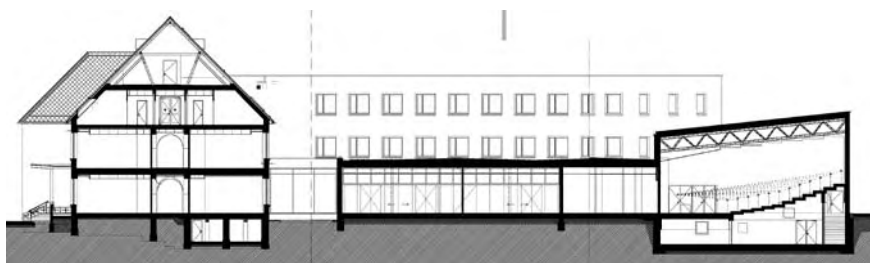
A napfényes étkező és az előadó hasábjá közrefog egy második bejáratot, ezen keresztül a csarnok „kereszthajóval” bővül és kifut a természetbe. A kázinó zöld üveghomlokzata – formai kontrasztként – organikusan ívelt kertre néz. A menzát az aulával és a nagyelődóval tört vonalú lapostető és fehér, geometrikus épületplasztika kapcsolja össze. A ház külső kötöttségei ezekben oldódnak fel, esélyt adva a kortárs építészetnek. Részé ennek a kerti hátsó kapuzat is, amely hangsúlyosabban jelenhetne meg az utcai homlokzat helyén, noha a bejárat látszóbeton rámpája és keretezése ott is mai nyelven szólal meg.

A tanteremek java részét befogadó kétszintes utcai épületrész elegáns tetőt és idejétmúltnak tűnő, de korántsem érdektelen lábzaotot kapott. E két távoli épületelem szokatlan kapcsolatba került egymással, mivel az ereszt bontott deszkázatának ornamense az új lábzaot növényi mintázatában is megjelenik. Megmaradt a homlokzat falplasztikája és a tető formája is, bár a tartalma változott: újfent komfortos kollégiumi termek sorakoznak alatta. Az enteriört mindenütt egyszerűség és oldottan puritán részletképzés jellemzi. Néhol felbukkannak ugyan kevésbé átgondolt bútorok – mint a boltívek vagy

ablaknyílások alá tervezett koporsószerű padok és könyöklők –, de a tanteremek világa tiszta, funkcionális, pasztellszínei mindig barátságosak.

Külön figyelmet és elismerést érdemel a főbejárat közelébe tervezett kápolna, amelyet a földszinti középfolyosóról nyíló, áttetsző üvegajtó választ el a profán térsortól. A megkülönböztetés a belső térben is szándékos, a transzcendencia légkörét a tervezők szinte láthatatlan eszközökkel, főként a lecsendesített belsőépítészet révén teremtik meg. Kis mérete miatt a szakrális tér világos, egytónusú, ami következetesen végigvonul a padokon, a vízszintes és függőleges felületeken. A hét, támla nélküli padsor elemei a terem belső falához rendeződnek, ülőlapjaik átfordulnak annak síkjára, és végükön két-két részre válva együtt kiadják a tizennégy keresztúti stációt. Az alkotók

figyelme a tizenkét szentelési keresztre is kiterjedt, amelyek egyenletes kiosztással futnak körbe a határfalakon.

A szentély dobogóval emelkedik a terem padozata fölé. Az oltár a padosorokkal szemben, azok tengelyében helyezkedik el. Mögötte már csak az íves apszis található, amelyre Tölg-Molnár Zoltán képzőművész keresztet, alfát és ómegát ábrázoló reliefjei kerültek. Mivel a szentély mérete kicsi, ambó nem készült, de a tabernákulum jól látható helyen, az apszis sarokkövénél található. Helyénvaló ez, mert a kápolna az intézmény csendes szeglete, ahol az eucharisztia élményében is részesedhet minden betérő. A szentélyben oldalt alakították ki a szediliát, amely a papon kívül két ministránsnak is elég helyet ad. Az ülőhely felett az oldalfalon Apor Vilmos püspök, a főiskola névadójának jelmondata áll: „A kereszt erősíti a gyengét, szelidíti az erőset.” Ahogy ez a mondat a lelki egyensúly megtalálására buzdít, az alkotók is a helyes mértéken dolgoztak emberi és építészeti dichotómiák között. Az eredmény a módszert dicséri: harmonikus életér született.

EQUILIBRIUM VILMOS APOR CATHOLIC COLLEGE, PESTERZSÉBET

Based in Vác, Vilmos Apor Catholic College has a campus in the capital which has been standing unused since the summer of 1993. In 2014 it has been taken over by a new owner who had generous ideas starting from afar and landing right here. The institution was extended with an accommodation for professors and a boarding school, besides the auditoriums there are now also office rooms, diners, as well as a chapel. All this is integrated into a unity in the spectacular foyer on the ground floor which has evolved into the most important communal space of the building besides its communication and linking functions. When meeting all the needs on the list that the designers had to rephrase the operations functions principles of the existing building. It turned out that the campus would be of a different scale and rank than its precedent, and a proportionate architectural solution for it had to be found. The projected college was to integrate the past and the present simultaneously, partly via the inherited building block, partly via the reinterpretation of the objects found on the site. Despite the numerous functions required, this heterogenous structure has remained a healthily simple and meaningful one.